

»Mladost«, glasilo Orlovske Podzveze in Orliške Zveze v Ljubljani, izhaja 15. v vsakem mesecu. — List izdaja konzorcij »Mladosti« v Ljubljani. — Upravništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna Orlovske Podzveze). — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. — Urednik: Jernej Hafner, Ljubljana, Sv. Petra cesta 80. — Odgovorni urednik: Ludovik Tomazič, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana.

Naročnina v letu 1922 je: za člane 17 Din., za nečlane 20 Din. Posamezna številka stane 3 Din.

Dopisi naj bodo naslovljeni na Orlovsko Podzvezo (za urednika »Mladosti«), Ljubljana, Ljudski dom, ali naravnost na urednika (ne na upravništvo, kjer se list naroča ali reklamira). Dopisi, ki pridejo v roke uredniku po 2. v mesecu, se odlože za številko, ki izide drugi mesec zatem.

Kdor širi „Mladost“ — krepi orlovsko gibanje.

Prvovrstne

telovadne čevlje

ima v zalogi Društvena nabavna zadruga (preje Gospodarski odsek O. P.)

Dalje priporoča:

Velike stenske slike

z 9 prizori z brnskega tabora. Naj bodo kras vsaki telovadnici, dvorani veži itd. Stane 12 Din.

Brnske razglednice

I. in II. serija po 8 komadov. Vsaka serija 6 Din, 10 serij skupaj 50 Din.

Zapisnike

sej, občnih zborov, fantovskih večerov itd.

Telovadne potrebščine, kakor hlače, majce, čevlji i. dr. nudi po dnevni ceni vsem Orlom tvrdka

IVAN KUNOVAR

Ljubljana, Stari trg 10.

Zaloga klobukov, slamnikov in modnega blaga za gospode.

Blagoslov IV. božje zapovedi.

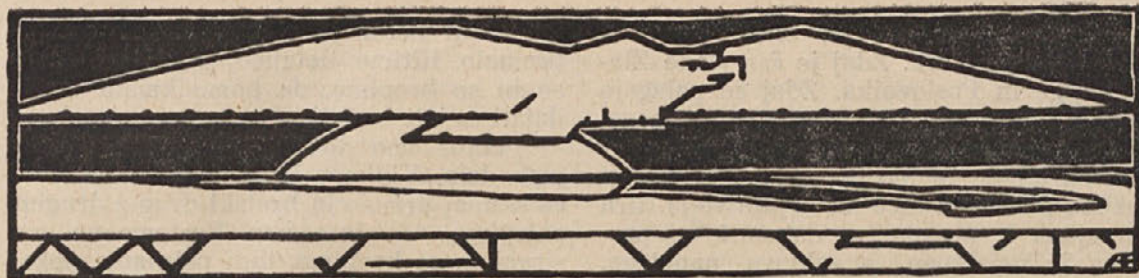
Lani je umrl v Cazanz-Debat, ob vznožju Pirenejev, častitljiv starček Jaka Carrière v 105. letu. 80 let je bil v občinskem odboru, 70 let župan, celo življenje pa zgleden katoličan. Ob vsakem vremenu, tudi v najhujši zimi je hodil dolgo pot do cerkve k sv. maši. Na zadnjo uro se je dolgo vrsto let pripravljaj. Leta 1919 ga je prišel njegov škof na dom blagoslovit.

38.505 III. A. b.

"Mladost"

IV. 1922. papahru

Sami sebi!

Naloga Orla je s pomočjo organizirane in vzgojene mladine z bujati, utrjevati in ogrevati ljudstvo za vzore krščanskega mišljenja in življenja.

Bolj prijetno je sicer živeti in delati zase, nego za druge, a to je lepše in bolj častno in Bog je obljubil takim večno plačilo. Naša verska, narodna in orlovska vzgoja nas navaja k delu za druge, za brate, domačine, ljudstvo, za organizacijo, Cerkev, državo. Vera in Cerkev, narod in organizacija nam nudi tudi krasnih zgledov, kako naj delamo v blagor drugih in v tem delu iščemo najčistejše sreče zase. Tako je prav in dobro, da ne iščemo le sebe, da nismo med tistimi, »katerih Bog je trebih«, ampak se vnemamo in učimo že mladi, kot verniki, narodnjaki in Orli, delati in žrtvovati se v korist družbi, celoti. Tako bomo narod bratov, ki se ljubijo med seboj in si dobro store, kjer morejo in kadar treba; vajeni malih žrtev bomo sposobni tudi za največje, da damo, če treba tudi življenje za svoje brate.

Kdor pa hoče iz svojega zajemati in dajati, mora najprej sam imeti, kar da, ali želi dati drugim. Zato je prva naloga Orla: zbrano in organizirano četo izobrazevati umsko, nravno in telesno, usposobiti in vzgojiti naprej člane, ki naj potem uspešno vplivajo tudi na vse druge.

V zimi smo. Zunanje delo v naravi in nastopih počiva. Zdaj je čas, da mislimo nase. Zdaj je čas, da režemo sveže brazde v svojih srcih in polagamo vanje nova semena, da se pripravimo na poletno žetev. Tudi organizacija ima svoje letne čase, le zime ne sme imeti, počitka. Za Orla je zima spomlad, ko se orje, gnoji, seje, ko vse zeleni in poganja, se obrezuje in uravnava. Zdaj zlate zvezde vladajo, zdaj naj zlata semena padajo.

Marsikje in marsikaj je poleti zastalo in čaka izboljšanja. Treba pregledati vrste. Koliko nas je, kateri smo? Nihče ne sme biti samo zapisan, kdor ne dela, ka-

kor veli Poslovník in Zlata knjiga, ga izbrišimo, ako se ne da omajati. Čas je, da se uredi statistika in vse poslovne knjige s Poslovníkom v roki. Kjer pozimi tega ne morejo, nečejo, tudi poleti ne bodo.

Mnogo je novih določb v Poslovníku, naredb od Zveze, okrožja, srenje, novih sklepov merodajnih odborov in občnih zborov. Vse to ne sme ostati pri besedi, na papirju. Kdaj izvedemo vse te sklepe, vpelemo te novosti, če ne zdaj?

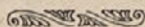
Božični prazniki so tu, novo leto prihaja. Ali naj čakamo, da nas bo manj? Čas je, da pridobimo novih članov, naraščaja, podpornikov. Od hiše do hiše, od družine do družine, od fanta do fanta, tudi do starišev. Kjer lani niso hoteli, bodo znabiti letos stopili v naše vrste, ali vsaj med podpornike. Pokažite jim Mladost, slike iz Brna, preberite jim iz Poslovníka, Zlate knjige, Orliča itd, kar more vplivati nanje. Pošljite povsod tiste, ki imajo najboljšo besedo, največ vpliva. Ne odnehajte, dokler ni vse, kar je poštenega, z nami, med nami. Predvsem pa uvedite v odseke tak red, tako življenje, da nihče ne bo mogel oporekati, niti dvomiti, da je Orel najboljša organizacija poštene krščanske mladine. Potem se vam nihče ne bo mogel ustavljati, kogar smatrate za sposobnega, da postane dober Orel.

Čas je za nravno obnovo, prerod. Da boš mogel za Kristusa delati, druge zanj ogrevati, se obnovi, očisti, ogrej prvi sam. Advent je, prihod Gospodov. Odpri mu svoje srce, obleci orožje svitlobe. Slabotni ljudje smo. Vsak lahko pade. Pri delu za druge pozabi preveč nase. Zunanosti in parade otežujejo notranje življenje. Božje seme čez leto pada na cesto in poleg pota, kjer ga ljudje pohodijo in ptice pozobljejo. Čas je, da zrahliš in odpreš svoje srce in božje seme bo padlo v rodovitno zemljo in rodilo stoteren sad. Zdaj je čas gorčičnega semena in kvasu. Ob jaslicah postani Orel, kristjan v duhu in resnici, ne le po kroju in izkaznici.

Fantovski večeri in telovadne ure! Pozimi ni izgovora. Zdaj je čas vlade Zlate knjige in Poslovnika. Zdaj se polagajo temelji napredka, zdaj zore poletne zmage, rastejo prihranki za izlete, se krepí in uri telo za tekme in nastope, bistri in bogati razum, plemeniti srce in utrjuje volja. Ura zamujena — ne vrne se nobena! Naš program je neizčrpen, a zahteva napetega, vztrajnega dela po načrtu. Kdor odíša, se zanaša na jutri, je že zaostal, je že premagan! Hitimo, domovina, ljudstvo čaka, da vsestransko usposobljeni začnemo de-

lati zanj. Žetev je obilná, a delavcev je premalo. Hitimo, delajmo, zbirajmo, učimo se in se krepimo, da bomo kmalu mogli dati, sejati in žeti.

Letos smo doživeli lepe sadove svojega dela. Vidimo: če delamo in molimo, če skupaj držimo in bratski drug z drugim potrpimo, vse dosežemo. Rastemo na vse strani in se krepimo, tudi priznanje dosežemo. Ne pozabimo: pozimi zori naša z maga! Ta čas porabimo zase, darujmo sami sebi!

Pozabljena dolžnost.

»Orel sodeluje po svojih močeh pri vseh drugih društvi in organizacijah krščanskega značaja (t. 2. str. 28. v Zlati knjigi).«

»Ljubezen do ljudstva zahteva od Orla, da se za ljudske potrebe in težnje vedno živo zanima; ljudstvu, kjer more, dejansko pomaga, ga izobražuje, zlasti pa širi zmisel za gospodarsko združevanje kmečkih in delavskih slojev; zbuja k zavesti tiste, ki se sami ne zavedajo, da se jim na gospodarskem, verskem in narodnem polju godi krivica (t. 2. str. 89).«

»Orel se mora za gospodarsko in socialno povzdigo ljudstva zavzeti tako, da ljudstvo gospodarsko izobražuje in ga zlasti podpira ter sodeluje pri snovanju gospodarskih in strokovnih ter denarnih organizacij (t. 7. str. 91.); podpira tako kmečke gospodarske kakor delavske organizacije (t. 8. str. 92).«

Pozabljena dolžnost je dolžnost članov in odsekov, da podpirajo tiste strokovne kmečke in delavske organizacije domačega kraja, ki temelje na katoliškem svetovnem naziranju. Po vsej pravici očitajo voditelji vernega kmečkega in delavskega ljudstva marsikje Orlom, da ne kažejo tistega umevanja za socialne potrebe delavstva in take vneme za sodelovanje v strokovnih organizacijah, kakor bi se smelo od zavednega katoličana, ki pravi, da stoji v prvih vrstah vernega ljudstva, zahtevati. Marsikdo, ki bere omenjene odlomke v Zlati knjigi, bo začutil nemirno vest v srcu. Življenje ni praznik, boj za kruh je trd in ni igračkanje. Zato resnično zaveden katoličan, zato zaveden Orel ne more prezreti dolžnosti, da se tudi strokovno oziroma gospodarsko organizira v katoliški zvezi svoje stroke, da v

njej zgledno sodeluje, da tam, kjer take zveze ali skupine še ni, dela za ustanovitve in napredek gospodarske organizacije in okrepitve vernega ljudstva. Kdor tega ne stori, se za to ne briga, je slab Orel, ki zanemarja važno dolžnost.

Radi zabavljamo čez take katoličane in katoliške organizacije, ki se za Orla ne zanimajo, ga ne podpirajo, ali so celo v nasprotni telovadni zvezi včlanjeni. Kar razumeti ne moremo, da tak človek ne spozna svoje dolžnosti do Orla. Prav tako pa se moramo čuditi sami sebi, ako se kot Orli, ki se tako ponosno zovemo avantgarda katoliškega ljudstva, ne zanimamo, ne podpiramo, niti nismo včlanjeni v svoji strokovni organizaciji (Kmečki, Strokovni ali drugi zvezi, namenjeni zavednim katoličanom stanu, v katerem si kruh služimo). Ako se mladi člani in članice tega ne zavedajo, naj stori svojo dolžnost odbor in jih pouči, kaj je stanovska in verska dolžnost Orla, Orlice glede strokovnih zvez.

Nič manjša nedoslednost ni v ravnanju tistega Orla, ki je obenem član socialistične ali kake druge ne pozitivno katoliške stanovske zveze, kakor je nedoslednost človeka, ki je veren a Sokol. Kakor spada veren fant, ki želi telovaditi, v Orla, tako spada Orel-delavec v Jugoslovansko strokovno, Orel-kmet v Kmečko, učitelj v Slomškovo itd. zvezo. Katoličanov nas je dosti in moremo na vseh poljih imeti ali snovati svoje zveze, ni nam treba biti hlapcem v zvezah, kamor po svojem prepričanju ne spadamo. Nobeno nasilje, teror, nobeno prikrajšanje nas ne sme oplašiti, da bi od tega načela, te dolžnosti popustili. Katoliško ljudstvo je dosti močno, da bo izsililo pravico za svoje ljudi povsod. Kdor pa hoče biti ptič in miš ob-

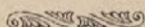
enem, ne spada med Orle. Če so kristjani znali nekdanj ne le trpeti, ampak tudi umirati za svoje prepričanje in čistost verskih načel, moramo tudi mi imeti toliko močne načelnosti, da zaradi orlovskih katoliških načel začasno raje trpimo, kakor da bi podpirali kot člani protiverskih strokovnih zvez Antikrista zoper kraljestvo božje na zemlji.

Le sami dosledni smemo zahtevati doslednosti pri drugih v naš prid. Zavedajmo se in vršimo vedno in povsodi dolžnosti discipline načel in vzajemnosti vseh slojev katoliškovernega ljudstva. Le tada, če pomagamo drug drugemu izgraditi

močno lastno postojanko, bo trdnjava čellega tabora močna, nepremagljiva, nam vsem v varstvo in čast.

Zato velja Orlom ob koncu leta:

Ven iz protiverskih in brezverskih zvez, stopite v strokovne zveze katoliškega ljudstva in kjer jih še ni, jih osnujte. Delajte na vseh poljih za osamosvojitve in s tem za svobodo in moč vernega ljudstva. S tem delate tudi za Orlo, za svobodo in moč kraljestva božjega na zemlji, za red in napredek v državi. Tako bomo katoličani kot svobodni in močni Jugoslavnani, nikomur hlapci, mogli največ koristiti tudi domovini.

Glasilo Podzveze je »Mladost«.

Mnogo ljudi, Orlu naklonjenih in nasprotnih, zajema svoje naziranje in si vstvarja sodbo o naši organizaciji le iz »Mladosti«. Napredek, ki ga opazi na »Mladosti«, enako tudi nazadovanje, pripisuje Orlu sploh. Naša korist pa je, ako nas svet ima za močne, napredujoče, ker s tem pada število nasprotnikov in raste število podpornikov.

Dosti članov zajema svoje orlovsko mišljenje, črpa pravega duha skoro edino le iz »Mladosti«. Manjka jim osebnega voditelja, nadomeščati ga jim mora »Mladost«. Česar tu ne bero, na to ne mislijo, kar v nji čitajo, to spoznajo za svojo orlovsko nalogo in dolžnost. Nekateri sploh ničesar drugega ne čitajo, zato iščejo v »Mladosti« vsega, kar jih zanima.

Veliko se danes zgodi in stori pod orlovimi peruti. Tudi piše se dosti. Vendar se skoro edino tisto ohrani v spominu in je splošno dostopno, kar je natisnjeno v »Mladosti«. In dostikrat se primeri, ne le predavatelju in govornikom, ampak tudi preprostemu članu, da pride v zadrego in mora iskati kakega pojasnila v »Mladosti« prejšnjih let. Zato vsak moder član pazi na svoj list in ga skrbno spravlja; če more, da »Mladost« po novem letu vezat. Kdor hoče poznati razvoj in stanje Orla v prejšnjih letih, se samo iz starih letnikov »Mladosti« lahko pouči. Koliko članov, koliko odsekov obžaluje zanikarnost v preteklosti, ko so brezmiselno mrevarili list in ga metali v smeti! Danes bi drago plačali stare letnike, pa jih ne dobe več.

Potreba zveze in članov je, da je »Mladost« kar najbolje urejevana in razširjena, da jo čita vsak Orel in čimveč drugih ljudi, Orlu naklonjenih in nasprotnih. Tudi

ti bi Orlo bolj cenili in mu manj nasprotovali — vsaj tisti, ki niso zagrizeni brezverci — če bi poznali naša plemenita načela in prizadevanje, naše delo, žrtve in uspehe. Saj se vsakdo lahko izpreobrne, ker največ nasprotstva izvira iz nevednosti, nepoznanja, in naša naloga je ljubiti, ne pa sovražiti ali maščevati se.

»Mladost« se bo mogla le tedaj razširiti, ako je poceni. Dobro blago pa more biti poceni le, če se ga veliko proda za gotov denar. Čimveč »Mladosti« se tiska, proda in pošteno plača, cenejša je in lažje dobi dobre sotrudnike, prinaša slike in ustreže pametnim željam.

Iz naštetih razlogov bo »Mladost« v l. 1923 nekoliko drugačna kot letos, pa tudi razmere članov do nje se morajo izpremeniti. S 1. številko bo izšel močan, velik ovitek, v katerega devajte novo došle številke eno za drugo, koncem leta pa jih sešijte ali dajte vezat v knjigo. Dalje odpadejo platnice, ki se posebej tiskajo in naročnino zelo podraže. Dražji drobn tisk bo skoro čisto odpadel, ali se vsaj zelo skrčil. Papir bo fin, da bodo lepše slike in se ne bo lahko trgal. Člani bodo dobivali list le potom odseka, da se olajša in poceni razpošiljanje. Naročnino bodo plačevali obenem s članarino mesečno, kar bo olajšalo in pocenilo delo uprave. Tiskalo se bo »Mladosti« 5000 mesečno. Vsak član jo mora plačevati mesečno in čitati, le prav redkim ubožnim odsekom se jo bo pošiljalo manj kot je članov, ako to dovoli O. P. Koder so člani delavni, jo bodo naročili nekaj več in jo razpečali med ljudi, po gostilnah, hišah in prodajalnah. Za tako razširjeno »Mladost« se bodo zanimali dobri pisatelji in vanjo pisali, trgovci pa jo bodo radi pod-

pirali z inserati. Tudi bo rastle ugled in moč Orla ž njo.

V l. 1923 bo potemtakem dolžnost članov do »Mladosti«: vsak jo mesečno redno plačuj, čitaj, shranjuj, dajaj jo čitat nečlanom, pridobivaj naročnike, skrbi, da vaš odsek (srenja, okrožje) kratko poroča o vseh pomembnih dogodkih (nastopi, pogrebi, poroke, pregled dela itd.). Odseki pošljite klišeje slik, ki ste jih dali slikat za razglednice, »Mladosti«, da jih ponatisne (najpomembnejše so slike telovadnih nastopov, domov, telovadnic, skupin in celotnih odsekov z naraščanjem in zastavo); ako mora »Mladost« sama plačevati klišeje, jo preveč stanejo slike.

Izhajala bo »Mladost« zopet l. v mesecu, tako da jo po pošti dobite že prve dni meseca v roke. Za člane bo stala mesečno (skupaj s čl. marino O. P.) 2.50 Din, za nečlane letno 25 Din. Upamo, da ne bodo več šle v tiskarni cene kvišku in bo naročnina zadost ovala; med letom je ne bomo zviševali r. naročnikom, četudi bi morali sami dražje plačevati. L. 1920 je pri naročnini 20 K imela »Mladost« 40.000 K zgube, l. 1921 p ri 45 K 25.000 K, za l. 1922 (68 K) bo izgu be 30.000—60.000 K.

Čas je, da proračun »Mladosti« doseže ravnotežje. Zaf o:

Na delo z a našo »Mladost«!

Urednik.

Misli ob spominu na tabor v Brnu 1922.

(Konec.)

Nazorni nauk.

Neuki ljudje le tisto dobro razumejo, kar vidijo na lastne oči v naravi ali v podobi. Kar človek nerad prizna, mu težka dokažeš z besedo, zanj treba podobe, fotografije, overovljenega pisma. Najbolj vrdovratnim treba dati prilike, da vidijo od blizu, da primejo z roko resnico, kakor apostel Tomaž.

Večina ljudi, ki jim Orel ni v pogodu, se trdovratno upira priznati, da je Orel danes velika, močna, pomembna organizacija samih mladih, navdušenih in podjetnih ljudi, da ima prijatelje in ugled v tujini, da resno goji telovadbo, da nja je temelj in cilj krščansko življenje itd. Takim ljudem izbi je iz glave take zmof ne nazore le velik, mogočen nastop. Takrat vidijo število v živi podobi, lahko štejejo ob pogledu na mase naše kroje, telovadce, zastave, prijatelje. Ni jim več treba dokazovati, govoriti, metati bob v steno; samo pogledaš ga in začne se ti opravičevati, da ni mogel verjeti, da pa zdaj vidi, kako se je motil. Morda se ti celo izpreobrne in se sam navduši, vname in postane goreč sodelavec; gotovo pa ne bo več onmalovaževal in se norčeval, ker se je ustrašil.

Tak človek vidi telovadbo v masi, discipliniran in urejen polod, sliši pesem tisocev, občuti svečanost službe božje pod milim nebom, vidi pr isego zvestobe mas načelom, se prijetno ali neprijetno strese ob pogledu na deset tisocev v sprevodu in ob udaru koraka v masi — in nevede in nehote poslej drugače sodi, morda tudi drugače ravna. Tabor v Brnu je rodil mnogo Nikodemov, ki sja poslej ne boje očito priznati, da je tudi njim kristoliško načelo

sve to, Orel simpatičen, ki vidijo v telovadbi več kot igračo, v orlovskem delovanju več kot pohajkovanje, v nastopih več kot komedijo in zabavo. Čim ogromnejši je nastop, tem globlji in močnejši je utis, spoznanje, tem širši vpliv. V Brnu smo ne le slišali na ulici ali na telovadišču, ampak tudi čitali v časopisih misli marsikaterega nasprotnika ob pogledu na nastop orlovskih mas: veliko jih je; znajo; ne bi verjel, če ne bi videl; škoda, da nismo vsi ena armada bratov in podobno.

Ugled v tujini.

Ni vseeno, kako sodijo doma o nas; če dobro, nas podpirajo, ali vsaj ne nasprotujejo naši organizaciji. V tujini pa ne mislijo toliko na naše organizacije, ampak na naš narod, na našo državo. Tam ne govore o Orlah, ki so nastopali, ampak o Jugoslovanih!

Že sam nastop male deputacije opazijo in že to ugodno vpliva, ker dokazuje, da se zanje zanimamo. Tudi nasprotniki naših načel so nas v Strasbourgu in Brnu pozdravljali kot Jugoslovane, enako naši ljudje češke Sokole kot Čehe. Ako pa nastopi velika četa in če dobro nastopa, je njen nastop velikega, dalekosežnega pomena. Množice gledajo čete, ki so z velikimi žrtvami prinesle pozdrave prijateljskega naroda, bero dobrohotne članke v časopisju, vzklikajo na ulici v pozdrav, časte zastavo, izprašujejo o prijateljski deželi, simpatično slede kretnjam gostov, sklepajo s posamezniki osebna znanja, si dopisujejo itd. Tako se zblizujejo narodi, države, v obojestransko korist, tako se utrjuje mednarodni mir in širi ugled v tujini.

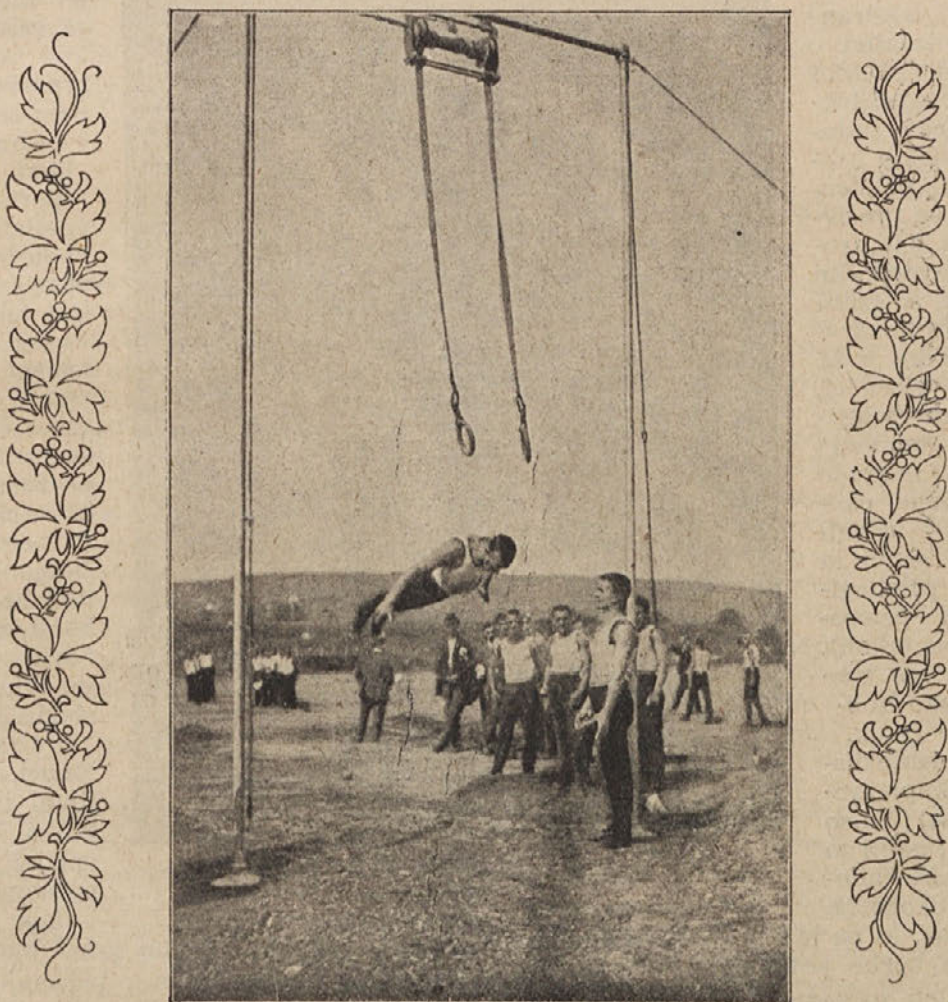

To ne more ostati brez dobrih učinkov doma! Pošteni voditelji države in naroda spoznajo v vsaki osebi ali zvezi koristen ud državne, ki njene interese dobro zastopa v tujini. Ne morejo ji nasprotovati doma, čutijo moralno dolžnost, da jo podpirajo, ker s tem podpirajo državo na najboljši in najcenejši način. V naši domovini večina zastopnikov države o Orlu nima nobenega ali pa malo prizadevanju naših načelnih nasprotnikov, ki Orla povsod črne — napačno mnenje. Težko jim z drugimi sredstvi, kakor z uspešnimi nastopi v tujini ali z velikimi nastopi doma odpremo oči in jih poučimo o resnici.

Moč katoliške ideje.

Po svetovni vojni, v času draginje, npravno nizkega stanja človeštva, materijalizma, za vlade protikatoliških strank, se je vršil v Husovi sokolski republiki veličasten tabor mladine, ki prisega na orlovsko zastavo. Iz Jugoslavije gre na dolgo, drago pot 1200 delavskih, kmečkih in dijaških fantov in deklet. Vse govorjenje in vse pisanje o katoliškem preporodu je nepotrebno, ker so ljudje iz celega sveta gledali tabor v Brnu. To zadostuje. Vera, ki dela taka dela, je živa, Cerkev, ki ima tako armado navdušenih mladih borcev, je zmogovita.

J. H.

Priprava za tekme v višjem oddelku v Brnu. (Br. Rihar v odskoku, br. Kermavner asistira.) 11. avg. 1922.

Razloček med slabičem in močno osebnostjo, med velikim in brezpomembnim človekom temelji edinole na meri odločnosti posameznika. To je ona neuklonljiva moč volje, ki si postavi cilj in je potem odločena voliti samo med zmago in poginom. (Fowell Buxton.)

Boks.*

Poleg rokoborbe, ki ji je namen, nasprotnika brez udarcev in orožja z različnimi oprijemi vreči na tla, se je kot izvrstno obrambno in napadalno sredstvo udomačil že v sivi davnini med mnogimi narodi boj s pestjo — boks —, ki z udarci proste ali obtežene pesti za kratek čas stori nasprotnika nesposobnega za odpor. Že 1000 let pred Kr. so slikali n. pr. Grki prizore iz boksa.

Kot pankration so združevali z boksom rokoborbo v eno vajo, vsestransko izdatno.

Kmalu (v 5. st.) pa so se od tekmovalcev (atletov) izločili borci po poklicu, ki so se preživljali s tem »rokodelstvom«. Že v 3. st. so gojili boks in pankration skoro le še atleti — plačanci, ki so kot zmagovalci dobivali visoke nagrade in državno penzijo ter uživali veliko slavo in razne privilegije. Za peterboj (pentatlon), ki zahteva vsestransko izobrazbo (skok, tek, metanje diska in kopja, rokoborba), niso marali; gojili so raje težko atletiko rokoborbe

in boksa, ki pa je s profesionalizmom (izvajanje borbe kot obrt) zelo posurovela.

Atleti so nemoralno živeli in si z nečastnimi sredstvi pomagali do zmage in žnjo združenih ugodnosti. Rimljani, ki so grško rokoborbo spoznali šele po teh atletih, se niso mogli zanjo ogreti. Hodili so gledat njihove nastope, kakor hodimo dandanes v cirkus gledat umetno telovadbo, a jo znamo dobro ločiti od telovadbe, ka-

kor jo goje telovadne organizacije. Tudi Grki — vsaj neizkvarjeni — so obsojali izrodke atletike. Znan je Evripidov izrek: „Mnogo je slabih ljudi Atiki, najslabši pa so atleti.“ Drugi (Tyrtaios, Xenofanes) so jih imenovali „največje zlo Grčije.“ Zdravnik Galen te atlete vpisuje kot „neporabne kakor prešiči za kakršnokoli vojaško ali civilno službo.“

Ni čudno, da je poznejši čas čisto pozabil na boks in rokoborbo. Šele po l. 1700 po Kr. so začeli gojiti te vaje Angleži kot obrambno sredstvo, iz katerega se je razvil s časom priljubljeni narodni sport. Ko so vpeljali mehko podložene rokavice, je boks postal tudi v telovadnici porabna telesna vaja, ki so jo Angleži zanesli po celem svetu. Danes jih prekašajo v boksu Amerikanci. Francozi združujejo z boksom tudi brce, s kakršnimi so se borili počestni junaki, ki so sestavili cel sestav brce (savate). Nemci, Čehi, Italijani in mi se boksa še nismo oprijeli, ker ga poznamo le od slabe strani,

kakor nekdanj Rimljani grški pankration.

Vendar ima vaja v boksanju veliko vrednost, ako se držimo pravih mej. Boks je izvrstno orožje v silobranu. Né da bi resno moral poškodovati protivnika, se ga z dobro pogojenim sunkom ali udarom hitro znebiš; če zopet pride do sape mu gotovo ne bo več dišalo, da bi iznova poskusil. Ako silo udarcev zadržujemo, ozir. pest zavijemo v mehkopodloženo ro-

Boks.

* Ta sestavek ima le informativen namen. Tehnična razlaga spada v Vaditelja.

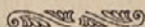
kavico, lahko izvajamo boks — sam ali združen z rokoborbo — kot telovadno vajo brez nevarnosti in v veliko korist, ker krepi skoro celotno mišičevje in živčevje, stopnjuje gibčnost in spretnost, samozavest, odločnost in pogum. Ako se nekoliko seznanijo z boksom (slično kakor z rokoborbo), je zelo privlačna vaja za telovadce in gledalce, ne le v Ameriki in Angliji, ampak tudi pri nas.

Boks kot sportna obrt pa je nevaren, ker velja za premaganega le tisti, ki vsaj 11 sekund ne more več vzdržati boja. Po pravilih se vrše spopadi po 3 minute, nato je odmor za oddih, nakar se spopadi ponavljajo, dokler sodnik ne prisodi nekemu zmage, ali odgodi boj kot neodločen, ali pa se upehan, razbit borec — dasi nepremagan — pusti odšteti, ker se ne mara dalje mučiti. Polomljeni prsti, zdrobljeni

nosovi, zlomljena rebra... niso nič redkega pri rokoboreh po poklicu, ki nastopajo za milijonske stave pred desettisoči gledalcev zlasti v Ameriki in Angliji. Na evropejski celine je danes najznamenitejši Francoz Carpentier, ki pa je bil pred letom v Ameriki tepen. Porazil ga je svetovni prvak bokсар Jack Dempsey.

Pri nas se ta vaja skoro nikjer ne goji. Javno menda naši telovadci z boksanjem* še niso nastopili (rokoborbo smo videli na dijaškem večeru telovadnega tedna J. O. Z. v marcu). Morda — naš telovadni načrt dopušča to možnost — bomo že prihodnje leto tudi na orlovskih telovadiščih videli rokoborbo in boks.

* Mišljeno je boksanje kot samostojna borilna vaja; stiliziran boks kot prosto vajo goje že mnogi odseki.

Iz telovadskih krogov v Nemčiji.

Kako znajo zmerjati nemški liberalni telovadci. (Badische Turnerzeitung, št. 13. s 1. jul. 1921). »Močvirna rastlina politične in verske telovadbe in sporta more — kakor znano — le v Nemčiji prospevati, nikjer drugod na svetu ne. Le neumni Nemci se med seboj koljejo, koder le morejo in dobe priliko za to, dasi imajo mnogo več vzroka, nasprotno delati, kakor cepiti se v posmeh celega sveta! Tako se meša v politiko vera, stanovske, slojne in telovadne zadeve in vse, s čemer se Nemeč skuša osmešiti. Telovadba in sport kot sredstvo za politično in versko ločitev je vrhunec neumnosti in zarukanosti in pozneje bomo na mladini, ki jo tako hujskajo, videli sadove tega novega sistema cepitve...«

Deutsche Kampfspiele 1922. Letos so organizirali Nemci v Berlinu v dobi 3 tednov velike nastope telovadnih in sportnih zvez (že pozimi so izvedli tekmovalni teden za zimski sport), ki naj bi Nemčiji nadomestili mednarodne olimpijade, od katerih je izključena. Dr. Diem je izdal o tej prireditvi knjigo (300 strani), ki poroča o namenu, pomenu in poteku nastopa. Razprave in kritike strokovnjakov podajajo tudi statistične preglede, opis razstave orodja in nekaj slik. V l. 1926. bodo II. D. Kampfspiele.

Priprave za 13. nemški Turnfest 1923 v Monakovem so v polnem teku. Za nastop bo služila arena v razstavnem parku

na Theresienhöhe in polovica Oktoberfestwiese. Da bi gostje imeli več možnosti, da kaj vidijo, bodo za Monakovčane v predhodnem tednu uprizorili 3 velike prireditve, s katerimi jim bodo pokazali vse glavne točke sporeda. Strokovno razstavo že sestavlja^o. Da bodo tudi udeleženci spreveda videli spreved, ga bodo delili v 2 dela, ki se bosta srečala. Godbe bodo vstavljene na vsakih 500 korakov. Več sto dečkov že vežbajo v bobnanju koračnic, da bodo razbremenili godbe z bobnanjem na balkonih in trgih, mimo katerih bo šel spreved. Obe polovici spreveda bosta obstali ob določeni minuti vzporedno in ob spremljavi vseh zvonov v Monakovem bodo množice pele v spomin na padle telovadce pesem: »Ich hatt' einen Kameraden«.

Vsakdanja telovadna ura v šoli. V Nemčiji nastopa s konferencami in spisi v strokovnih revijah zveza profesorjev za vpeljavo vsakdanje telovadne ure v ljudskih in srednjih šolah. Ne zadostuje jim popoldan za telovadne in sportne igre in 3 telovadne ure na teden po dosedaj veljavnem učnem načrtu. Profesor za telesno vzgojo na univerzi Giessen, dr. Werner, je obiskal na študijskem potovanju Švedsko, kjer so že z velikim uspehom uvedli vsakdanjo telovadno uro v šole, da bi doma lažje nastopal v ta namen. Vzpričo velikega zmisla vodilnih Nemcev za telesno vzgojo bo ta zahteva gotovo kmalu prodrla.

Stric Jaka.

Spisal Jeremija Gotthelf. Poslovenil N. Velikonja.

(Konec.)

XV.

Tišina zavlada v hiši, iz katere odnese mrliča. Pusto in prazno je postalo v Dolini, kakor da je odplaval angel varuh, duh, ki je varoval red, ki veže družino ter jo vsluži istemu cilju. Tiho ni bilo; bridko je plakala večina ostalih. Tožno mijavkajoč je lazila okrog črna mačka, dokler se ni slednjič ustavila pri Barbki, smukala se okoli nje, ji gledala v oči ter še tožneje mijavkala.

»Da, le vpij, uboga žival,« je dejala Barbka ganjena, »prav tako se je nesreča zgodila tebi kakor meni. Oni, ki te je rad imel, je odšel, in kaj bo s teboj oni, ki pride za njim, ve sam Bog. Tudi jaz ne vem, kam bi in kaj bo z menoj. Toda kdo ve, morda sprejme tudi tebe oni, ki je ponudil streho meni. Bila sta taka prijatelja, da te gotovo ne zapodi, če mu porečem.«

Kakor da je črna žival razumela tolažbo. Prenehala je z žalostnim mijavkanjem, lizala deklici roke, legla v njeno naročje ter začela udobno prestiti.

Naenpot je dvignilo dekle, ki je stalo kot skrajna predstraža na visokem kupu zemlje, roke proti nebu in vzkliknilo: »Poslušajte, poslušajte!« In res, skoz zrak je zavelo rahlo kakor tajni duhovi, na to se je oglasilo jačje nekaj glasov zvonov, glasovi duhov, ki so naznanjali, da se pokojni ključar bliža svojemu grobu.

Vsi so glasno udarili v plač, sklenili roke ter prosili predobrotljivega Boga za mir mrtvememu truplu, za zveličanje uboge duše.

Glasovi so odbrneli; vedeli so, da je tišina nad grobom, tišina na pokopališču, da zdaj nemoteno spi pokojnik v mirni jami ter čaka vstajenja. Tiho je drug za drugim odšel, in vsakdo je šel tiho svojo pot; vsepovsod je bila tišina. Velika hiša se je zdela kakor velika mrtvašnica. Slednjič so zaslišali močan klic: vabil jih je k obedu. Kakor se je zdel včasi marsikomu razveseliv, tako se ga je danes marsikdo prestrašil, prestrašil, kakor se zdrzne kdo v spanju, v sanjah ob klicu, da gori.

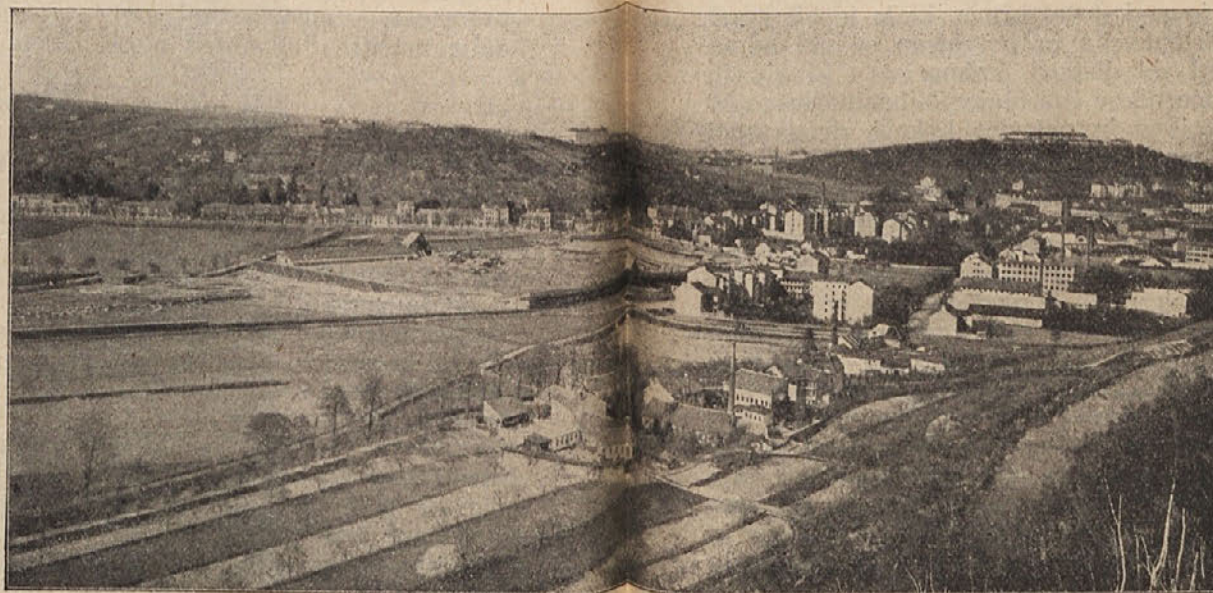
Barbka je ubogala starega sodnega zaupnika, pripravila je obed, toda nikogar ni s tem razveselila. Grižljaji so se upirali v grlu. Vsem je bilo, kakor da se poslavlja od domače hiše, od domovine za

vedno. Tako slovo uduši lakoto, to so druge moči, ki napolnijo dušo, celo telesu skrčijo mišice ter odpro vrelce bolesti. — Govorili so prav malo, nihče ni hotel pokazati svoje bojazni in še manj tihe jeze nad brezčutnimi sorodniki. Samo neko jezično hlapče je dejalo:

»Če bi stari ključar še mogel videti, kaj se zdaj godi, bi se čudil.«

»Zakaj?« je vprašal nekdo.

»He, zategadel, ker bi lahko videl, kako je nam tu in nihče ne spravi grižlje-

Pogled na okolico orlovskega stadija v Brnu (maj 1922).

ja iz ust, niti mesa, in kako pa tam žro in pijo, da bi človeka pograbil gnus. Pa povrh tega ne morejo niti dočakati, kdo bo prvi segel po cmoke in do dna. In bi lahko spoznal, kdo mu je bil bolj vdan, ali oni, ki so vse dni stali pred njegovimi vrati z lažnjivo besedo, slabo bukjarijo ter bi ga bili radi okuzmali že živega kakor mrtvega petelina, ali oni, ki so mu delali, kolikor je bilo mogoče, pazili na njegove stvari, kakor bi bile njihove, ter mu sploh napravili, kar so mu brali v očeh.«

Barbka je menila, naj molči. Ako so prav delali, dokler je bil boter živ, naj se ne pregreše, ko je mrtev; da je prav in dobro, če ima človek mirno vest, toda to mu ne daje pravice, da bi sodil druge. In naj so oni kakršnikoli, so vendar sorod-

niki botra, in radi njega naj ima spoštovanje pred njimi, naj so sicer kakršnikoli. Ako ne morejo jesti, da jim napravi pozneje kavo, le da se ne oddale ali se pravočasno vrnejo. Proti večeru da bo šunder, da ne bo nihče vedel, kje se ga glava drži, in nihče ne bo imel časa nase misliti.

Bil je tesen popoldan; brala se je odločilna beseda, komu pade Dolina v roke. Ta beseda je imela vpliv na vse domače, morda je nekaterim odkazala čisto drugo pot v življenju. Nekateri, ki jim ni bilo znano, kako se taka reč uredi, so menili, da bodo morali še isti večer iz Doline.

Ali je kdo kaj upal, ne vemo, vsaj mnogo ne. Pokojnik ni vzbudil nobenega upanja nikomur, nikogar ni kaj posebno

kritiki. In redko so jim našli nogo ali oko brez hibe, barva navadno nepristna, ušesa predolga. Potem so hujše kot konje jemali v pretres gospodarje, pa ne samo oseb, temveč tudi zgodovino. Konji niso ničesar izdali; le če jih je kdo krenil, so se branili.

Ženske niso imele te zabave. Dekle so imele opraviti le z domačo posodo in snajenjem kuhinje. Ko so to dovršile, so šle v svoje sobe, pregledovale svoje stvari, razmišljale, kako bodo, če bo potreba, odnesle svojo obleko, ali v vreči ali zabojih, stresle svoje prihranke, računile, koliko imajo še dobiti, preudarjale, kako si bodo pomagale, koliko časa lahko prebijejo, če treba, brez dela, plakale vmes, ko jih je prevzela žalost.

XVI.

Toda kljub žalosti Barbka ni pozabila svoje dolžnosti. Drugi še niso mislili na to, ko jih je klicala h kavi, čemer so se radi odzvali. Jezično hlapče je menilo, da se bo treba kmalu pripraviti, ker je tri že odbilo.

»Kaj misliš,« je dejal Beno, »pred poldnem niso sedli k mizi in semkaj je dobra ura.«

V tem je zunaj potrkalo; vsi so skočili na noge ter planili ven. Zunaj je starka, vstopila je na splošno povabilo, toda o oporoki ni ničesar vedla. Hotela je le svoj dežnik, ki ga je pustila, ker se ni bati dežja. Pripovedovala je le, kako je bila bogata postrežba, kakor še nikoli, da pa ni imela nobenega veselja pri tem. Jančevina da je bila, celo pastete, govedina, slanina, pečenka, gnjat, torte, čisto bel kruh, rujno vince, sladek čaj, kaj takšnega, da ni še nikoli videla, dasi je stara. In vendar da jo je pri tem prevzela groza, kajti vedno ji je prihajalo na misel, da je to zadnji obed revežev, in ko bo ta minul, da bodo morali po svetu kakor večni žid in da ne bodo našli nikogar, ki bi jim kakor rajnik dal lesa in zemlje in tolažbe v silo. Ker je bila že tam, da je tudi ona vzela od mize, toda bilo ji je, da bi sredi obeda ušla, če bi bil še kdo šel z njo.

Kajti tam pri gosposki mizi, kakor je to imenovala, da so se smejali in govorili, da se je slišalo preko izbe. In da živ krst ni potočil solze, pač pa da si je krčmar nahodil žulje na podplatih z natakanjem, tako hitro da so praznili steklenice. Če bi bil rajni ključar videl, da bi se bil v grobu obrnil. Potem da so se vsi dvignili. Ljudje da so rekli, da gre za oporoko in de-

diča. Njo pa da je prevzela groza, da ni nikomur rekla zbogom, nikogar vprašala, ali gre z njo. Morala da je preč in je tekla, kolikor so jo nesle uboge stare noge.

Ko so se nekateri zgražali nad brezsrčnostjo onih pri gosposki mizi, drugi govorili, kako slabo se bo še marsikomu godilo, ki na to ne misli ter se bo morda celo vesel vrnil domov, je nekdo dvignil glavo od mize ter vzkliknil:

»Ti moj Bog, kdo pa teče semkaj?«

In ko so še stegovali vratove, je že od zunaj zaškrobotalo čez prag in butnilo v vrata. Sredi sobe je stal brez sape kakor okamenel deček, ki je bil često v Dolini in šel tudi za mrličem.

V prvem hipu so se vsi prestrašili in ko je slednjič pokazal s prstom na Barbko rekoč: »Hiša, hiša,« ni nihče razumel, kaj misli. Očitati so mu, da je pijan in da se naj sramuje, da se ga tako naleze pri botrovem pogrebu. Če pa sam nima toliko pameti, potem naj bi vsaj drugi pazili, da bi mu zabranili. Medtem pa je dečko le prišel k sapi ter dejal, da ni pijan, da pa je tekel na vso moč, da Barbka dečuje, da je boter Barbki zapustil posestvo, da je gola resnica, ker je sam tako slišal in tudi drugi da so mu tako rekli.

Okoli mize je zavladalo neizrečeno veselje; vsi so menili, da tega niso sicer mislili, da pa je najboljša, kar je mogel stric ukreniti in da nikomur bolj ne privoščijo nego Barbki. Le Beno ni govoril mnogo, kmalu je odšel. Barbka je bila pobledele kakor stena, spustila iz rok golido, morala sestiti ter medlela med nezavestjo in nevero. In četudi so ji prinesli vode ter ji prigovarjali, se ji je le temnilo pred očmi. Majala je neverno z glavo ter tiho prosila, naj je nimajo za norca, da to ni mogoče, in če je res, da bi rajši videla, da ne bi bilo, ker sama ne ve, kaj bi s tem.

»Ti uboga norica,« je menila ena, »nikar se ne žalosti, se bo že kdo našel, ki te bo poučil.«

XVII.

Kakor se po končani bitki pojavijo med armado raztreseni vojaki, taki, ki so jo najprej ucvrli ali imajo najurnejše peče ter prinesejo prve novice, lažejo in popravljajo, da je človeku težko držati v tem klopčiču pravo nit, tako so se pojavili tudi v Dolini pogrebci v vedno večjem številu, toda vsak več ali manj brez sape. Vsak je trdil svojo, vendar so vsi hvalili pokojnega ključarja in njegovo oporoko. Bili so namreč réveži in pohabljeni, ki

so takrat daleč prehiteli bogate in stasite. Vsi so trdili, kar je dečko prvi sporočil, da je Barbka glavni dedič ter dobi posestvo.

Potem se je dvignilo govorjenje vsekrižem. Vsi so zelo mnogo slišali, toda malo njih enako. Večina se je zlagala v tem, da je Beno dobil 10.000 goldinarjev in mnogo ubožci in marsikaj sorodniki. V posebni sobici so odprli oporoko, najprej le ob navzočnosti najbližjih sorodnikov, na pogumnejši od ostalih so le oddalec lovili na ušesa. Toda kakor je že v navadi, od zadaj so pritiskali, notar je imel glas kakor ubit lonec: moral si bliže, da si razumel. Nekaj si razumel, drugega zopet ne, nekaj so sporočili prvi nazaj, seveda s spremembami. Oni gospod, Cene namreč, da je podedoval kravo, ki jo je bil kupil v Erlenbachu in povrh tega so mu odpuščeni vsi dolgovi, krčmarica v Zingiwylu 20 mernikov žita ob sv. Mihaelu, druga 10 mernikov in polovico kokoši, druga spet vse maslo, ki je pri hiši, dekla pred Barbko, Marička, 1000 goldinarjev in 200 komolcev platna. In da je gneča bila vedno večja, tako da nisi mogel ničesar več slišati. Toda ko so kaj prečiteli, da je nastal tak smeh, kakor da niso na pogrebščini. Zdaj da je ta, zdaj oni sorodnik prisopihal iz sobice, jezen in godrnajoč. Gospod, ki je podedoval kravo, da je prilomastil skozi ljudi peneč se kakor vol, besneč skozi grmovje. Toda odšel da ni, temveč sedel za gosposko mizo ter tam klel in pil, da je bilo strašno. O taki oporoki da še ni slišal, odkar svet stoji, je menil, in kdor je pri tem pomagal, ta da mora v luknjo, če že ne na galero. Tisti, ki napiše tako oporoko, da ni pri zdravi pameti, in čemu so priče in zaprisežen notar, če ne zato, da vidijo, ali je človek pri pameti ali ne. Toda Barbka pa naj se nikar ne boji, so pristavili, petdeset in še več jih je, ki so rekli, naj le poizkusi, oni da dobro vedo, ali je bil stari ključar pri pameti ali ne, in kar vedo, bodo povedali, kadar treba in naj pride karkoli. Marsikdo, ki bi bil rad gospod, bi bil najmanj še enkrat pametnejši, ako bi imel vsaj ono pamet, ki jo je imel stari v mezincu.

Toda Barbka je od pripovedovanj in tolažbe malo slišala; besede so ji samo šumele v ušesih kakor veter skozi drevje, kolena so se ji šibila in da je tudi njeno srce ganjeno, si videl na solzah, ki so ji polzele po licih. V hlevu pa in na skednju je vladalo veliko veselje in radost nad nepričakovanim veselim izidom, poredno veselje v pričakovanju, da pogledajo obraze

sorodnikov, ki so se morali vrniti radi vozov. Marsikaj so predlagali, kako naj jih pozdravijo z besedo ali dejanjem. Prav posebno so si hoteli privoščiti Ceneta, gospoda, podedovano kravo so mu hoteli privezati k vozu ter mu jo ovenčati, kakor pri streljanju ovce in goveda, ki so namenjena za darilo.

Beno je z največjim trdom krotil ljudi ter preprečil vsako porednost, seveda obrazov ni mogel spremeniti in zasmeha in hudomušnosti ne zbrisati z lic.

Sorodnikom se je seveda zdelo silno nerodno, da so morali še enkrat v Dolino in vsakdo bi bil dal eden ali dva tolarja, da njegov voz ne bi bil tam. Čemu bi moral še enkrat videti, kar si rad imel, pa nisi dobil, in še tako morda celo svoje življenje ne moreš pozabiti? In povrh tega so pač dobro vedeli, kako jih bodo tam gledali in kako je zanje težko, stati pred temi očmi, ne da bi se razodeli. Toda podvreči so se morali, kajti da bi bili poslali sle po vozove, bi bilo še bolj smešno in morda bi prišli še celo v pratiko.

Samo nekaj žensk se je uprlo, šlo po drugi poti ter naročile možem, naj jih poiščejo v tej in tej krčmi. In rekle so, da jih ne živ krst ne vrag ne spravi več v prokletu gnezdo, najrajši bi videle, da ne bi bile živ dan slišale o njem.

Slednjič so prikoračili presenečeni, za nos potegnjeni sorodniki, toda ne v gručah, temveč vsak sam zase, in vsak je imel poseben izraz na licu, in sicer nedolžen čim bolj mogoče, toda malo jih je bilo, ki bi bili mogli jezo in razdraženost pregnati tudi iz glasu.

In prišel je Cene, gospod od nog do glave, surov in omejen, toda pobeljen kar z metlo, drzen in zvit, če je šlo za groše. Vsa postava je razodevala jezo in strup in gočovo ni čemernejšega obraza napravil vrag v Jobovih knjigah. Prihrumel je v hlev, ukazal takoj zapreči n sicer dobro. Potem je planil v hišo, kjer je bil shranil bič in plašč. A med potjo se je zdelo, da mu je neka padlo na misel, kar sicer ni bilo pogosto pri njem. Domislil se je namreč nenadoma, da ni poročen in Barbka tudi ne, da je Barbka zdaj bogata dedovala in da se na oporoki ne da nič spremeniti. Morda bi se dalo kaj več napraviti z dekletom, bodisi tako ali tako, vsaka pot je dobra, ki vodi v Dolino, to je glavno. Mož se je spreobrnil kakor rokavica, popolnoma dostojno odprl vrata v izbo, kjer je utegnila biti Barbka, ter jo tudi našel. S prirojeno predrznostjo, ki se ne spominja več, kaj je dejal pet minut ali pet ur

poprej, je stopil h Barbki, ponudil ji roko ter ji od srca čestital, da nikomur bolj ne privošči kakor njej, in rajni stric da je prav dobro vedel, kakšnim rokam zaupa in kako je to srečo zaslužila s svojo postrežbo in odkritosrčnostjo. Sicer da niso vsi tega videli, toda da on to dobro ve in jim je tudi povedal. In če ji more biti kako na uslugo, bodisi ponoči ali po dnevu, naj ga opozori. Njemu da je vse znano, in če ji more kdo kjerkoli pomagati, da je to on, kajti pri nekaterih da je dobro zapisan, drugi pa da se ga morajo bati. Zdaj da ne mara ničesar več reči, da pa pride spet. Tako je govoril Cene ter se poslovil z vso vljudnostjo. »Ali ima ta ženo, ali bi rad eno?« je prasnila neka ženska, ki je videla, kako se je Cene obnašal pri odpiranju oporoke, še preden je dobro zaprl vrata za seboj; glasen krohot ostalih je udaril za njim. Ali je Cene to slišal, ne vemo, vsaj njegova srečna samozavest ga je držala nad vsem tem. Na srečen uspeh se je tako zanesel, da je bil tudi zunaj prijazen, dal hlapcu, ki mu je držal konja, petačo za napitnino in sicer najsvetlejšo, ki jo je imel pri sebi. Slednjič je oddrdral zadnji voz in tiho je postalo v Dolini.

XVIII.

Stari sodni zaupnik je počasi prerabil do hiše. Najprej je moral čakati, da je izginil zadnji gost in to je trajalo dolgo. Kajti vedno najdeš ljudi, ki jih peče v srce, kar ostane od gostije, ki menijo, da vršijo Bogu ljubo delo, če jedo in pijo, dokler je kaj na mizi. In če pokopljejo starega samca, se ta posebnost prime še večjega števila. Potem pa je moral obračunati z gostilničarjem. Vedel je iz izkušnje, da so taki računi, dokler še plešejo gostilničarju po možganih, kakor testo, ki ga vtakneš v vročo peč, rastejo in rastejo. Da bi preprečil to rast, ki je često v eni sami noči čudovita, je proračunil kljub najprej vljudni potem trdi zavrnitvi od strani gostilničarja. In kljub tej previdnosti je plačal nad 200 goldinarjev.

Kakšen vtis je napravila vest na domače v Dolini, ni še nič vedel, toda radi tega ni stopil niti enkrat hitreje. In ko je stopil v izbo, kjer je našel samo Barbko, je pozdravil s starim pozdravom: »Bog daj dober večer!«

»Bog ga daj,« je odvrnila Barbka žalostno.

»In kaj si rekla?« je slednjič vprašal ter kresal ogenj za svojo pipo.

In Barbka je začela spet plakati ter dejala, da te velike sreče nikakor ni za-

služila, da ne ve, kaj bi s tem in da vse pravzaprav, če se pomisli, pritiče nekemu drugemu. Da ne ve, je odvrnil starec. Pač je menila Barbka, da Beno bolj zasluži, kajti na njegovih plečih je ležalo zadnji čas vse in da se je tudi obnašal, da je bil stric lahko zadovoljen. Njemu da bi pripadalo. Zato da jo to silno boli, ker zdaj meni, da mu je ona snedla srečo, da se je priliznila botru ali se celo maščevala proti Benu.

»He, tega ne bo mislil,« je odvrnil starec.

»Pač, to si misli,« je dejala Barbka, »in to mi teži srce. Videla sem mu na obrazu in nobene prijazne besede mi ni rekel od tega hipa. Če bi le hotel menjati z

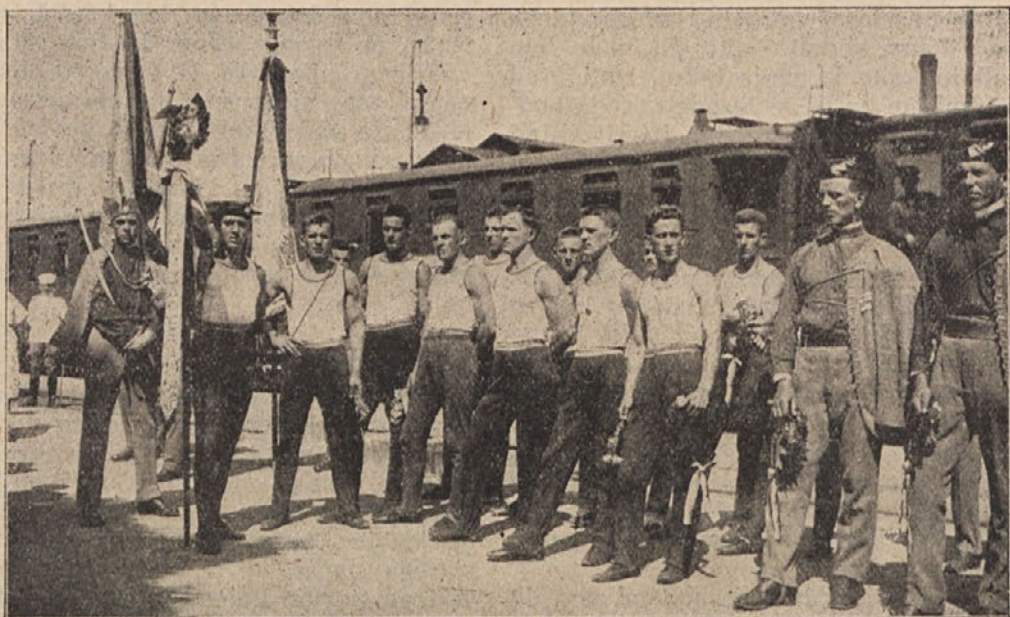
te žene od tu? Če je to ali ono, potem se sramuj, fant!« je dejal starec.

»Niti to niti drugo,« je dejal Beno, »toda pri novem Dolinarju ne maram biti za hlapca!«

»Proti temu sevedu ne morem ničesar,« je dejal stari, »saj bi tudi jaz ne maral. Toda kaj sem hotel reči, noter pojdi, Barbka bi te rada nekaj vprašala, pri tej priliki ji lahko kar sam službo odpoveš.«

Beno je šel, dasi nerad. Stari je šel v goveji hlev ter se pogovarjal s kravami in hlapci.

Za dobršen čas, ko se Beno le ni vrnil, je starec oprezno stopil nazaj v hišo ter narahlo odprl vrata v izbo. V izbi sta

Vrsta tekmovalcev po prihodu iz Brna v Ljubljano 17. avg. 1922.

meno, ali če bi jaz ničesar ne imela, samo da bi postal spet zadovoljen ter ne mislil, da sem jaz jezikal v njegovo škodo.«

Da se bo že vse pojasnilo, je dejal starec, saj da so se uredile še vse težje stvari. In je odrazil proti hlevom. Tam je naletel na Bena, ki se je držal kakor razdražen medved.

»No, ali si zadovoljen z botrom?« je vprašal starec Bena.

In če bi ne bil ničesar dobil, da bi bil vseeno zadovoljen, je odvrnil Beno. Toda to, da mu pa le hoče povedati, da mora najeti koga drugega, ki bo gospodaril pri hiši, on da odide.

»Ali je to ošabnost, ker imaš krajcar v žepu, ali zavist, ker nimaš posestva, da

stala držeč se za roko Beno in Barbka ter nista slišala odpiranja.

»Ali sta se pogovorila radi menjave ali te je na novo udinjala?« je vprašal starec.

Prestrašeno sta se ozrla ter odskočila narazen.

»Nikarta, nikarta,« je dejal starec. »Nič se vama ni treba sramovati, stvar je čisto v redu, kakor mora biti.«

Barbka je hotela reči, da ne ve, kaj misli.

»Saj se ne gremo skrivanja,« je dejal starec, »prav to je želel moj prijatelj. Da se imata rada, je že davno vedel. Pri srcu sta mu bila, vama je zaupal Dolino, ki je nad 200 let v družini. Z vso dušo je bil

navezan nanjo in zapustil jo je ženski, da bi bila bolj varna, če bi se Beno pobarabil.«

Da ne ve, kako je mogel rajni boter kaj zapaziti in on naj nikar nikomur ne pove, kar zdaj govori, je prosila Barbka.

»Deklica,« je dejal starec, »ta reč se ne da skriti; kar se mora zgoditi, se mora kmalu, tako je hotel tudi ključar. Toda zdaj pojdi in skrbi za večerjo. Postavi na mizo, kar imaš, ter ne pozabi vina.«

Barbka je hotela ugovarjati, hotela, naj ji obljubi, da nikomur ničesar ne zine. Toda starec je vztrajal ter pognal Barbko brez usmiljenja, naj izvrši njegove ukaze.

Slednjič so prinesli večerjo, družina se je zbrala. Starčeva skrb ni bila kar tako, kajti tako slastno že redko ni dišala kakšna večerja in povedati moramo, da je celo Barbka jedla in pila, seveda manj nego drugi. Tu pa tam je padla šaljiva opazka o obrazih sorodnikov ali očitek Benu, ki ni pustil privezati kraveh Cenetovemu vozu.

Nato je starec povzel besedo ter dejal, da naj si to vzame o za vzgled, kam prive-

deta ošabnost in napuh, ker ljudi slepita, in kam pridnost in zvestoba. On sam da ne pozna človeka, ki bi tako globoko do dna videl človeka v dušo, kakor je njegov prijatelj, in nikogar, ki bi ga manj vznemirilo, kar je videl. Z vevnico v roki da je vejal pleve na svojem skednju ter vejal ljudi, dokler ni obdržal v hiši onih, ki so mu bili po sreč, zvesti in dragi, in vsakega se je spomnil. Zdaj je povedal, česar večina še ni vedela, kaj je vsakemu zapisal, čital besede, s katerimi se je spominjal in zakaj je to storil. In nikogar ni bilo, ki bi ne imel solznih oči, ne radi volila, temveč radi resničnih besed in lepega opomina.

»Barbka in Beno,« je nadaljeval, »sta bila najdalje pri njem, obema je bil stric in boter, oba je imel enako rad in tudi vedel, da se ne vidita nerada, toda prenašli ali vmešati se ni hotel. Hvala Bogu, da se je izpolnila tudi njegova prav zadnja želja. In jutri pojdeteta pisat oklice.«

Neizmerno so se razveselili vsi, ki so to vest slišali, le Barbka se je branila ter se hotela jokati ali jeziti, pa še sama ni vedela kaj bi.

Brnski tabor v skioptiku so gledali že v začetku novembra nekateri ljubljanski odseki, St. Vid n. Lj., Zagorje in tečajniki v Lj. O. P. ima 64 slik za skioptično predavanje in dobi proti odškodnini aparat na posodo. Zeleti je, da bi si vsaj vsi večji kraji blizu železnice, ki imajo dom z električno lučjo, preskrbeli to zanimivo predavanje, ki nazorno kaže, kaj more doseči dobro organizirana katoliška mladina. Ker so združeni s predavanjem stroški (odškodnina za aparat in slike, potni stroški predavatelja in operaterja), se mora zahtevati zmerna vstopnina (pol do 5 Din), katera večji del ostane društvu, ki priredi predavanje. Priglasite se pri O. P.!

Zveza šsl. legijonarjev je izključila vse legijonarje Orle, ki so nastopili na taboru v Brnu, češ, da je naloga legijonarjev boj za napredek in socializem, dočim je Orel prva četa klerikalizma, ki je nasproten naprednim idejam, katere so osvobodile Ceha. S to vodo so svobodomiselnici zopet odprli oči tistim dobrim edinjšem, ki menijo, da more dober katoličan kjerkoli biti skupaj s sovražniki krščanstva v eni organizaciji. Pač v sili, ki preti celemu narodu, lahko vse organizacije skupno stopijo na branik, a nikoli ne morejo verni in brezverski ljudje uspešno sodelovati v eni zvezi pomešani med seboj.

IX. in X. izkaz za S. Dukićevo: 6.940-61 Kč in 6.762-83 Kč. Do 15. XI. nabrana vsota znaša skupaj 45.646-92 Kč, z XI. izkazom: 49.477-42 Kč.

Napoleon o Jezusu Kristusu. Napoleon je rekel na Sv. Heleni v pogovoru z generalom Bertrandom:

»... To je, kar najbolj občudujem in kar mi božanstvo Kristusovo brezpogojno dokazuje:

Imel sem moč, da sem navdušil množice, da so šle za me v smrt. Pa vendar je bila potrebna moja navzočnost, električna iskra mojega pogleda, moj glas, moja beseda, da sem vžgal sveti ogenj v srcih. Gotovo posedujem skrivnost one magične moči, ki ljudi potegne za seboj, toda ne morem je na nikogar drugega prenesti. Nobenemu svojih generalov je nisem mogel podeliti. Tudi ne posedujem skrivnosti, da bi svoje ime in ljubezen do sebe ovekovečil v srcih ljudi, da bi ondi ustvarjal čudeže brez pomoči materije. Tako je bilo tudi s Cezarjem in Aleksandrom. V resnici smo pozabljeni in ime osvojevalca ostane zgolj predmet za šolsko nalogo.

Kakšno brezdno je med mojim siromaštvom in večnim kraljestvom Kristusovim, ki ga ljubijo, molijo in oznanjujejo po vsem svetu! Ali je Kristus umrl? Ali se ne pravi to večno živeti? To ravno je smrt Kristusova. Ne smrt človeka, ampak Boga!«

In drugikrat je rekel: »Verjemite mi, jaz se razumem na ljudi. Jezus Kristus je bil več kakor samo človek.«

Kako se najlažje zamaši preširoka usta?

Med vožnjo na železnici je svobodomiseln gospod ostro napadel duhovnika, ki mu je na vsa očitanja prav dobro ugovarjal, drugi potniki pa so napeto poslušali. Duhovnik je sčasom s svojimi odgovori ugnal svobodomisleca v kozji rog, tako da ni več vedel, kaj bi še očital veri, Cerkvi in duhovnikom. Vendar ni hotel pokazati svoje zadrege; zato je menil zaključiti svoje

napade z modrim izrekom: »Človek je kakor prešič; ko pogine, je vsega konec!« — Že je odprl duhovnik usta, da bi z novimi dokazi zavrnil svobodomisleca, ko se oglašil iz kota pri oknu ženski glas: »Pustite že vendar enkrat na miru to zverino! Saj vidite: kolikor bolje zgrabite prešiča za njegove umazane parklje, toliko bolj cvili!« — Ko se je čez dolgo časa polegel smeh v vozu, svobodomiselni učenjak ni več odprl ust.

St. Vid nad Ljubljano. (Iz poročila na 15. rednem občnem zboru 11. sept. 1922.) Od 74 rednih članov je bilo navzočih 50. V preteklem letu je bilo 17 fantovskih večerov, na katerih se je obravnavalo poleg predpisane tvarine, tudi še o državi, boljšeizmu, komunizmu, občinski upravi, o razvoju in delovanju katoliških organizacij v Nemčiji, o dobrem in slabem tisku, o državnem gospodarstvu, o valuti in denarnem prometu, o Danteju, o notranjem delu organizacije, o rednem poslovanju v odsekih. Nastopali so tudi bratje sami; brat K. Erjavec o disciplini v organizaciji, brat J. Zabret, o varčevanju, brat Škrbinc o vnemi in zavednosti na prosvetnem polju, brat I. Cerar o obširnejši o zemljevidu, zgodovini in običajih prebivalstva Českoslovaške republike s pomočjo slik in zemljevida Telovadcev poprečno 20, telovadnih ur 147, akademija se je izvršila na praznik sv. Stefana. Pri tekmah smo dosegli I. in II. diplomu. Odsek je bil v Brnu zastopan s 13 člani v krogih (med temi 8 telovadcev). Podzvezine prireditve smo se udeležili skoro vsi. Šolski naraščaj telovadi v popoldanskih, izvenšolski v dopoldanskih nedeljskih urah; sestanke ima ob ponedeljskih (vseh sestankov je bilo 20 s povprečno udeležbo 25). Naraščajniki so se vadili tudi v deklaracijah in dopisovanju v »Orliča«. Priredili so igro »Orlič in drugi tiči«, napravili svoj izlet na Šmarno goro (40 dečkov). »Orliča« dobivajo v 40 izvodih. Za sklad »Orliča« se je poslalo 300 kron, izmed teh so 100 kron sami nabrali. Izvenšolski naraščaj šteje 14 dečkov (56 vselej polnoštevilnih telovadnih ur). Imel je tudi telovadno akademijo in nastopil pri tekmah. Inventar obsega: 1 drog, 1 bradljo, 1 konja, 1 kozo, 1 skok, 1 par krogov, 1 viseč drog, 1 krogljo, 2 blazini, 1 lestvico, 1 par lesenih in 12 parov železnih ročk, 2 članska in 4 naraščajske rogove, sablje za moreško, zastavo, pogrebni venec, dopisno knjigo, vse predpisane poslovne knjige in 1 izvod češkega »Orla«. Tamburaški zbor odseka ima 12 odsekovih inštrumentov. Tamburašev je 19, (nekateri imajo lastne inštrumente). Odbor je imel 21 rednih sej. Družabni večeri so bili 3 (ob slovesu bratov rekrutov, Miklavžev in pustni večer). Predpisane 4 orlovske praznike smo obhajali s skupnim sv. obhajilom. Pozimi se je vršil 3 mesečni nedeljski tečaj za češčino pod vodstvom br. dr. A. Bajca, za udeležence v Brnu. V marcu smo pričeli s tamburaškimi vajami. Člani sodelujejo tudi pri pevskem zboru B. P. Č. in cerkvenem zboru, sodelovali so pri predstavah Citalnice ter priredili tudi v lastni režiji 2 igri v prid revnejšim članom — naročnikom Mladosti. Mnogi člani so se

udeležili orlovskih prireditev v Ljubljani in okolici ter nastopov drugih katol. organizacij. Korporativno se je odsek udeležil procesije o Vel. noči in sv. R. Telesu, okrožne prireditve v Smledniku in tabora na Bledu. Med letom je pristopilo 25 članov, odstopilo oz. preselilo se jih je 5, pri vojaki jih je 9, 1 študira v Parizu. Z brati vojaki smo si dopisovali mesečno. Mladosti dobivajo člani 54 in 1 izvod »Orla« iz Brna. Člani so se pridno posluževali domače ljudske knjižnice. Dohodkov 9597 K, izdatkov 8.873 K 40 h. Fantovska kongregacija, ki je nastala na iniciativo fantov samih, šteje 24 članov, sestankov je imela 13. Izvoljeni so: za predsednika br. Val. Zabret, za načelnika br. K. Erjavec, za tajnika br. Cerar. Predlog br. V. Zabreta, da naj se vrši v bodočem poslovnem letu tekma na vseh poljih organizacije (tehničnem, organizatoričnem, izobraževalnem, glasbenem itd.), občni zbor soglasno sprejme.

Iz Sremske Mitrovice pošiljajo bratske pozdrave Orli-vojaki: Janko Perme (Šmartin), Ivan Likar (Zagorje), Drag. Divjak (Maribor).

Bratje, sestre!

O priliki, ko obišče eden izmed nas za mesec dni domovino, mu izročamo pozdrave na Vas, na katere vedno mislimo mi osameli Orli, vojaki v Negotinu.

Potom redkih vesti od domačih odsekov in Mladosti smo celo leto zelo napeto zasledovali ogromno delo orlovskega vodstva in agilnost posameznih odsekov, bratov in sester. S kako radostjo in navdušenjem smo čitali poročila o brnskem taboru, o zmagi in odlikovanju naših! Ob enem smo pa z žalostjo mislili na dejstvo, da nam bo eno leto in pol minilo, ne da bi sodelovali in pomagali pri delu za naše ideje in načela.

Sicer nekaj tukajšnjih bratov že šteje dni, ko se vrnejo nazaj med Vas in z novim letom tudi z novo vztrajnostjo in pogumom začno kar so pred letom dni prekinili. Zal, da ne vsi; večina ima še prehoditi osemmesečno trnjevo pot, predno nam zasije zopet prostost in svoboda.

S hrepenenjem čakamo na ta dan!

Vam, dragi bratje in sestre, iskren Bog živi! Na svidenje ob novem letu, oziroma junija 1923. l.

Slovenski Orli-vojaki v Negotinu, 24. X. 1922.

Andrej Kalan, Skofja Loka. Ivan Ješe, Mavčiče. Joža Brtoncelj, Kropar. Franc Bogataj, Trata. Janko Volč, Vrhnika. Alojzij Skok, Moravče. Janko Tirman, Predoselj, Jožef Kaštrun, Anton Valjavec, Preddvor. Jakob Nadrah, Kamnik.

KNJIŽEVNOST.

Koledarček za pravoslavne in katoličke, primeren za naše rekrute, z lepim ovitkom, prodaja po 6 K Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Iz modernega sveta. Roman. (III. zv. Finžgarjevih zbranih spisov.) Ponatis iz Dom in Sveta 1904. Str. 280. Založila Jugoslov. knjigarna v Ljubljani 1922.

Tunel. Roman Bernharda Kellermana. Poslovenil Velikonja. Str. 295. Založila Jugoslov. knjigarna v Ljubljani 1922.

Obe knjigi priporočamo za naše knjižnice!

Začetek in konec. 15 govorov o življenju. Izdal dr. Mih. Opeka. Založila prodajalna Katol. tiskovnega društva H. Ničman. 1922. Str. 151. Stane v prodajalni 14 Din, po povzetju 18 Din, z navadno poštnino 15 Din. Priporočamo voditeljem kot duhovno berilo!

Iz knjige nasilja. (Ob obletnici rapalske pogodbe.) Izdala Jugoslovanska Matice v Ljubljani 1922. Brošura (28 strani)

hoče ohraniti med narodom svež spomin na krivice, ki jih vrše Italijani nad Slovenci in Hrvati, vzbuditi v mladini ideologijo slovenskega Kosovega polja, jo nagibati k delom podpore podjarmljenim bratom in maščevanja nad Italijani. — Gotovo je potrebna živa narodna zavest skupnosti vseh Slovencev, Srbov in Hrvatov, volja za vsako нравno pošteno delo in žrtev v ta namen. Vendar je ta spis sestavljen v preveč maščevalnem duhu in stavku, kakor (str. 13): »Naj zamrje roka tistemu Jugoslovancu, ki poda tej zveri (fašistu Giunti, ki je zasnoval požig Narodnega doma v Trstu) kdajkoli roko!« — se protivi katoliški duši. — Knjižico naj si preskrbi vsak odsek, preberite jo na fan-tovskih večerih, a pomnite, da katoličan ne snuje sovražnih maščevalnih misli, temveč skuša popraviti krivico, podpirati pomoči potrebne in zaupa predvsem v pravičnost božjo!
J. Hafner.

Strunam slovo! Zadnji pesniški utrinki Borisa Mirana (Jos. Stritarja). Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 1922. Broš. 8 Din. Strani 63 male osmerke.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6, pritličje

v lastni hiši, nasproti hotela »UNION« za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu in jih obrestuje po

4%

brez kakega odbitka, tako da sprejme vsak vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4 krome na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago. — Skupno stanje vlog je bilo koncem novembra l. 1921. nad 100 milijonov kron. — Rezervni zakladi znašajo nad 1 milijon kron.

„INDUS“ D. D.
PREJE CARL POLLAK

Tovarna za usnje, vseh vrst čevljev (posebej za telovadne čevlje) in - gamaš v LJUBLJANI -

IMPORT

EXPORT

GOSPODARSKA ZVEZA

PODRUŽNICE: CELJE, KRANJ, NOVO MESTO, RADOVLJICA, SPLIT
TELEFON ŠTEV. 137 / BRZOJAVKE: GOSPODARSKA LJUBLJANA

Blagovni oddelek:

1. poljedelski in mlevski izdelki,
2. krmila,
3. kolonialno blago.

Manufakturni oddelek:

češka in angleška manufaktura, perilo za moške, ženske in otroke, čevlji, usnje.

Lesni oddelek:

nakup in prodaja lesa ter oglja, lastne parne žage, lastna parketna tovarna.

Vinski oddelek:

domača in tuja v sodih in buteljkah, vsakovrstno žganje, konjak, špirit.

Mesni oddelek:

izvoz goveje živne in prašičev, tovarna mesnih izdelkov, hladilnica, izdelovanje umetnega ledu.

Kmetijski in strojni oddelek:

poljedelski in drugi stroji, železo, semena, umetna gnojila, cement, bencin, galica, žveplo.

Mlekarski oddelek:

nakup in prodaja mleka in mlečnih izdelkov, eksport sira in masla, lastne mlekarnice.

TOVARNA HRANIL

LASTNA ZELJARNA